

U: DOJUBNORA PL

S J E Ć A N J E

iz predratnog revolucionarnog rada u Banjoj Luci druga MARČETIĆ KOJE

Rođen sam 1883 godine u Banjoj Luci u radničkoj prododici. Osnovnu školu sam završio 1897 godine i tada sam otišao na šnajderski zanat kod Milošević Save. Zanat sam završio 1900 godine. Od 1902 godine do 1905 godine radio sam u Zagrebu u krojačkoj radionici kod Menzera Jakova. Po tom sam se vratio u Banja Luku i u zajednici sa Martinom Zrelcem otvorio samostalnu radnju. Dok sam radio u Zagrebu radnički rukovodiocu Korač i Bukšek preporučivali su mi da idem u Banja Luku i da tamo organizujem radništvo. Poslušao sam ih, došao u Banja Luku i zajedno sa Zrelcem i drugim drugovima zatražio sam od vlasti da nam dozvoli osnivanje radničkog udruženja. Vlasti nam nisu dozvolile da to bude društvo političkog smjera, već da osnujemo naobrazbeno radničko udruženje.

Pošto smo mi bili slabi za ovaj posao pozvali smo pomoć iz Zagreba i došao nam je Cizler Rudolf. Osnovali smo ipak društvo, odnosno sindikalnu organizaciju krojača koja je pored naobrazbene djelatnosti radila i politički sa radnicima.

Do 1906 godine bilo je veoma malo štrajkova. Znam da je takav jedan štraj, jedne male grupe radnika uspio da isposluje da se plaće radnicima dijele subotom a ne nedeljom. Prvi put smo 1905 godine istakli crvene karanfile na reveru. Na sastanke našeg udruženja obično su dolazili predstavnici vlasti. Pred generalni štrajk 1906 sazvali smo veliku konferenciju u Hotel "Mahnik" na kojoj su govorili Mrkonjić Ivo, ja i još neki. Istjerali su nas policajci ali smo opet silom provalili unutra i tada je Ivo Mrkonjić pred narodom proglasio generalni štrajk. Nas je pogvaio da se svako jutro sakupljamo na banjalučkom polju kod spomenika. To smo sutra ujutro učinili a onda smo odatle krenuli pred Tvornicu duvana. Podigli radnike Tvornice duvana i otda krenuli zajedno ulicom. Pred nas su izašli žandari sa bajonetama, mene je grupa štrajkača podigla na ruke i ja sam rekao žandaru Tankoviću "Mi se borimo za hljeb a Vi nam smetate". Pošto me dobro poznavao naredio je da se žandari razmaknu i mi smo prošli. Medjutim naišla je policija i ponovno nas

dočekala. U red najgrubljih policajaca spadao je i Miladinović Jovo koga sam poznavao. Dalje smo išli ulicom i često je govore držao Biserčić Ostoja radnik-zidar. Za naš štrajkaški logor smo odredili Petričevac. Podvučeno je da ni jedan radnik ne smije raditi.

U logor u Petričeva došao je baron Fluk, kao pretstojnik grada i pitao nas za naše uvjete. Naši su zahtjevi bili:

- da se pusti 7 zatvorenih radnika;
- da se povise plate;
- da se skрати radno vrijeme;

Sporazumjeli smo se da izaberemo komisiju u koju su ušla tri pretstavnika radnika i tri prestavnika vlasti. Sjećam se među njihovima je bio Sunarić Jozo a s naše strane ja, Ivo Mrkonjić i Lazo Višekruna.

Uspjeli smo da nam ispune zahtjeve. Sjećam se jednog interesantnog detalja: Kad smo mi zasjedali u Odboru došla su nam dva seljaka i donijeli svoje zahtjeve u obliku jedne molbe u kojoj je pisalo "Slavni štrajku molimo da se ukine rabota i pola poreza na si-jeno i. t. d. " (više se ne sjećam). Poslije ovoga uzeo je riječ advokat Sunarić i rekao "Ako mi na ovo pristanemo, to za nas znači štrik" (vješanje). U toku štrajka trgovci su nam davali u novcu i hrani pomoć. Mi smo tu hranu svaku veće dijelili štrajkačkim porodicama. U Odboru za podjelu bio sam i ja. Poslije štrajka neko je nas optužio da smo vršili krađu dobrovoljnih priloga. Izašla je komisija i našla da smo više dali svoga nego što je trebalo.

Poslije ovoga štrajka za mene najupečatljiviji momenat je akcija za podizanje spomenika Vasi Pelagiću. Kad smo tražili od Kočića pomoć, on nam je dao 50 komada knjiga "Jazavac pred sudom". Međutim ova akcija nije uspjela. Poslije štrajka nisam više bio kao rukovodilac, već samo kao član sindikata.

Banja Luka, 26.I.1959 g.

Sjećanje dao:

Marčetić Kojo s.r.